

פרשת בא תשפ"ג
"מחר" בעבודת ה'

שמות פרק ט פסוק יח

הִנְנִי מְמַטֵּיר כְּעֵת מְחַר בְּרֹד כְּבַד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כְּמֵהוּ
בְּמִצְרַיִם לְמֹן הַיּוֹם הַיּוֹסֵדָה וְעַד עֵתָהּ :

רש"י
כעת מחר - כעת הזאת למחר, שרט לו שריטה בכותל למחר
כשתגיע חמה לכאן ירד הברד : **הוסדה** - שנתיסדה וכל תיבה
שתחלת יסודה יו"ד כגון יסד, ילד, ידע, יסר, כשהיא
מתפעלת תבא הוי"ו במקום היו"ד, כמו הוסדה (הושע ב ה) הולדה (אסתר ב כה) ויודע (בראשית מו כ) ויולד ליוסף, בדברים
לא יוסר עבד (משלי כט יט) :

שמות פרק י'

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת
לְבָבוֹ וְאֶת לִבְ עֲבָדָיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּתִי אֵלָהּ בְּקִרְבּוֹ : (ב) וּלְמַעַן
תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְנֵי וְיָבֹן בְּנֵי אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת
אֶתְּתִי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בָם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְקֹנֵק : (ג) וַיָּבֹא מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן אֶל פְּרַעֲהַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְקֹנֵק אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים
עַד מָתִי מֵאַנְתָּ לְעֵנַת מִפְּנֵי שְׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי : (ד) כִּי אִם מָאֵן
אֶתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי הִנְנִי מְבִיא מְחַר אֲרָבָה בְּגִבְלָךְ :

רש"י
(א) **ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה** - והתרה בו : **שתי** -
שימי שאשית אני : (ב) **ולמען תספר** - בתורה להודיע
לדורות : **התעללתי** - שחקתי, כמו (במדבר כב כט) כי
התעללת בי, (שמואל א' ו ו) הלא כאשר התעולל בהם,
האמור במצרים. ואינו לשון פועל ומעללים, שאם כן היה לו
לכתוב עוללתי, כמו (איכה א כב) ועולל למו כאשר עוללת לי,
(שם כב) אשר עולל לי : (ג) **לענת** - כתרגומו לאתכנעא, והוא
מגזרת עני, מאנת להיות עני ושפל מפני :

שמות פרק יג פסוק יד

וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֵךְ מְחַר לֵאמֹר מַה זֹאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחִזְקַךְ
יָד הוֹצִיאָנוּ יְקֹנֵק מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים :

רש"י
כי ישאלך בנך מחר - יש מחר שהוא עכשיו, ויש מחר שהוא
לאחר זמן, כגון זה וכגון (יהושע כב כד) מחר יאמרו בניכם
לבנינו, דבני גד ובני ראובן : **מה זאת** - זה תינוק טפש שאינו
יודע להעמיק שאלתו וסותם ושואל מה זאת, ובמקום אחר הוא אומר (דברים ו כ) מה העדות והחקים והמשפטים וגו', הרי
זאת שאלת בן חכם. דברה תורה כנגד ארבעה בנים, רשע ושאינו יודע לשאול והשואל דרך סתומה והשואל דרך חכמה :

אבן עזרא

והיה - אמר ר' יהודה הלוי ז"ל, כי מחר חסר אלף, והטעם מה שהוא אחר היום :

אור החיים

והיה כי ישאלך וגו'. פירוש בשעה שיראה בנך ענין פדיון בכור אם ישאלך אתה חייב לומר לו אבל בלא שאלה אין חיוב אלא
בליל פסח. ולזה דקדק לומר מחר פירוש אפילו למחר דהיינו כל זמן שיהיה, ואמר לאמר פירוש שתהיה כוונתו בשאלה
שתאמר אליו אז הוא שתשיבהו בדרך האמור, אבל אם יאמר מה זאת בדרך זלזול לא לכוונת התשובה לא תשיבהו כזה :
עוד ירצה שאין צריך שתהיה השאלה בלשון זה מה זאת אלא הגם שתהיה באיזה אופן שתהיה כל שהמכוון של השאלה הוא
לאמר מה זאת, נמצינו אומרים כי פסוק זה שלא בליל פסח נאמר אלא במצות קדושת פטר רחם ואין צורך בהגדה זולת על
ידי שאלה, ורבותינו ז"ל (מכילתא) אמרו כנגד ד' בנים כו' זה דרך דרוש :

יהושע פרק כב

(יח) וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְקֹנֵק וְהָיָה אַתֶּם תִּמְרְדוּ
הַיּוֹם בְּיַקְנֹק וּמְחַר אֶל כָּל עַדֹת יִשְׂרָאֵל יִקְצָף : ...
(כד) וְאִם לֹא מִדְּאָגָה מְדַבֵּר עֲשִׂינוּ אֶת זֹאת לֵאמֹר מְחַר
יֹאמְרוּ בְּנֵיכֶם לְבָנֵינוּ לֵאמֹר מַה לָּכֶם וְלִיקְנֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל :

רש"י
(כד) **מדאגה מדבר** - מחמת דאגת יראת דבר חרפה עשינו
כמה שמפרש פן יאמרו בניכם מחר לחרף את בנינו כשילכו
להקריב במשכן שילה שמא יאמרו מה לכם ולה' והלא גבול
נתן בינינו וביניכם את הירדן זו דאגנו ועשינו כל דאגה
שבמקרא לשון יראה הוא כמו אני דואג את היהודים
דצדקיהו :

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.